

Використання публіцистичних автентичних матеріалів для формування у студентів англомовної компетентності в читанні та аудіюванні

Гринчук Олена Андріївна ¹

Опубліковано	Секція	УДК
11.03.2024	Освіта/Педагогіка	373.5.016:811'243

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10804209>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Доступність інформаційних джерел є значною перевагою сьогодення. У статті авторкою окреслено, що використання автентичних матеріалів є невід'ємною складовою процесу навчання для здобувачів другої вищої освіти. Метою статті було дослідити, яким чином використання публіцистичних автентичних матеріалів сприяють процесу поглибленого вивчення іноземної мови. У даному дослідженні обґрунтовані переваги та недоліки застосування автентичних матеріалів, описані вдалі прийоми застосування автентичних матеріалів, процес їх обробки та розробки вправ, та окреслено вплив різноманіття джерел публіцистичних АМ на розвиток критичного мислення. Враховуючи роль засобів масової інформації на тлі повномасштабного збройного вторгнення російської федерації в Україну та професійний інтерес слухачів, вказується на необхідність та важливість використовувати дані матеріали на занятті, які сприяють розвитку мовної та мовленнєвої компетенції, а також розвитку критичного мислення. Серед переваг застосування автентичних матеріалів на заняттях є актуальність подій. Розглянено недоліки, такі як лінгвістична та інформаційна переобтяженість, тематична різноплановість та культурна упередженість. Також детально описані етапи роботи над відео-матеріалом та статтею та наведені приклади роботи з лексичними одиницями. Наголошено на важливості класифікації інформації, аналізу джерел інформації, її упорядкуванні.

У статті також окреслено, що під час повномасштабної війни російської федерації з Україною, детальне вивчення матеріалу світових ЗМІ є однією із найнагальніших потреб та пріоритетним завданням. Протягом етапу підготовки до прочитання матеріалу та під час прочитання варто пересвідчитись, у рівні обізнаності тематикою, яка буде обговорюватись: рекомендовано провести вступну частину, ознайомити слухачів із тематикою за допомогою тестування або шляхом візуалізації, представивши наочні методичні матеріали, передбачити та опрацювати аспекти, які можуть стати на заваді успішному прочитанню тексту. Вправи на поєднання, вставлення пропущених лексичних одиниць, на визначення правдивості чи неправдивості тверджень, будуть ефективні на трьох етапах опрацювання АМ: етапу підготовки до прочитання матеріалу, під час прочитання та після прочитання. Важливо, щоб процес роботи з автентичними

¹ викладач кафедри іноземних мов, Воєнна академія імені Євгенія Березняка, вул. Юрія Іллєнка 81, м. Київ, ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-5140-6289>

матеріалами був ефективним та пізнавальним. Ефективність опрацювання АМ залежить від способів підготовки до прочитання статті/перегляду відео.

Ключові слова: автентичні матеріали, публіцистичні матеріали, критичне мислення, лексичні одиниці, граматичні одиниці.

Publicistic authentic material implementation for students' reading and listening comprehension

Abstract. Availability of information is considered to be today's tremendous advantage. In the current article the author emphasizes the inevitability of using authentic materials for classes with post-graduate students. The aim of the article was to research how the usage of authentic materials facilitate the process of advanced learning foreign language. In the given research advantage and disadvantages are listed as well as their elaboration, successful approaches and methods of applying authentic materials are described, the process of developing exercises and the influence of authentic material variety on critical thinking development. Taking into consideration the role of media on the background of russia's full-scale invasion in Ukraine and students' professional interest, the necessity of using such materials is explained and proved since they facilitate development of language skills as well as critical thinking. Topicality of events is one of the most vital advantages of applying authentic materials. Disadvantages include abundance of vocabulary and information, variety of topics and cultural bias. It emphasizes the importance to classify, analyze and arrange the information.

The article defines the significance to study publicistic materials is one of the urgent tasks in terms of full-scale invasion. During the pre-reading and pre-watching stage it is important to ascertain in the level of students' awareness of the topic which is to discuss. During Lead-in stage it is recommended to access the level of students' awareness which is to discuss in order to eliminate some likely hurdles. Different types of exercises will be suitable on three stages of work: pre-reading/pre-watching, while-reading/while-watching, post-reading/post-watching.

Keywords: authentic materials, publicistic materials, critical thinking, lexical units, grammar units;

Вступ

Актуальність даного матеріалу полягає в тому, що із регулярною роботою над покращенням мовленнєвих навичок настає етап у процесі навчання, коли типових текстів із підручників замало, або вони є неактуальними: виникає проблема раціонального відбору автентичних матеріалів (АМ), які, як правило, різняться культурними цінностями, історичними та культурно-політичними поглядами. Система безперервного вивчення, використання іноземної мови та удосконалення рівня ІМ уможлиблює виконання цілей та вимог партнерства Україна-НАТО G1200 «Мовні вимоги», отримати План дій щодо членства України в НАТО, а також і донесення достовірної інформації до іноземних представників політичної та культурної сфери [2, 10].

Відколи автентичні матеріали (АМ) стали більш доступними, тема їх використання на заняттях ІМ є суперечливою. Повномасштабне збройне вторгнення російської федерації в Україну має значний вплив на світогляд українців та диктує глобальні зміни у різних галузях, враховуючи освіту. Торуючи свій шлях в Європу, уряд України опрацьовує законодавчу ініціативу щодо набуття англійською мовою статусу мови основного спілкування, а 28 червня 2023 року Президент України запропонував новий статус для англійської мови як мови міжнародного спілкування [1]. Водночас із конвенційною війною ведеться максимально потужна інформаційна війна, в якій

важливі та необхідні знання іноземної мови (далі – ІМ), уміння донести правду та представити Україну на належному рівні.

Актуальність даного матеріалу полягає в тому, що із регулярною роботою над покращенням мовленнєвих навичок настає етап у процесі навчання, коли типових текстів із підручників замало, або вони є застарілими: виникає проблема раціонального відбору автентичних матеріалів (далі – АМ), які, як правило, різняться культурними цінностями, історичними та культурно-політичними поглядами. Система безперервного вивчення, використання іноземної мови та удосконалення рівня ІМ уможлиблює виконання цілей та вимог партнерства Україна-НАТО G1200 «Мовні вимоги», отримати План дій щодо членства України в НАТО, а також і донесення достовірної інформації до іноземних представників політичної та культурної сфери [2].

Використання АМ на заняттях іноземної мови (далі – ІМ) уможлиблює занурення студентів у вивчення ІМ. Вимоги до рівня володіння ІМ вказані у Дорожній карті вдосконалення мовної підготовки у ЗС України [2], зміст якої береться до уваги під час мовної підготовки майбутніх дипломатів і, зокрема, під час відбору АМ для розвитку англомовної компетентності у читанні.

Проблема створення методики навчання студентів розуміння соціокультурної інформації при читанні іншомовних автентичних текстів розробляється численними вітчизняними вченими: І. Шпак, Ю [3]. Анісімова, К [4]. Галацин, Н [5]. Дмитренко, А. [6], Нипадимка, Н., Сарновська Н. [7], В. Букач, Г. [8], Голубова, І. [8], Качур, К. [9], Бабенко, Н.[10], Коротка, [11], Л. Романюк, Т. Русановська [12]. І. Шпак стверджує, що перевагою у застосуванні АМ є доступність до оновленої інформації, що викликає професійний інтерес [3]. Ю. Анісімова доводить, що читання інформаційно насичених статей сприяє розвитку критичного мислення, оскільки студент співставляє попередньо набуті знання із отриманими знаннями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки та будує мапу знань стосовно певної тематики, яка доповнена новими лексичними одиницями та граматичними конструкціями [4]. К. Галацин стверджує, що робота з АМ сприяє міжкультурній комунікації [5]. На цьому питанні фокусуються В. Букач та Г. Голубова, які також розглядають прийоми застосування текстів на заняттях (самостійний пошук інформації, доповнення недостатньої інформації, диференціація, самостійна навчальна діяльність, використання фонових знань), виділяють критерії відбору автентичних текстів (актуальність, пізнавальна цінність, наочність, систематичність, відповідність навчальному плану, доступність, достовірність), характеризують ефективні вправи, спрямовані на вдосконалення іншомовних навичок студентів (підготовка історичної довідки на обрану тему, нотування інформації в процесі читання тексту, коментування отриманих даних у процесі ознайомчого читання, порівняння інформації про реалії рідної та зарубіжної країни, знаходження додаткових відомостей за обраною темою, унаочнення власного повідомлення, обговорення отриманої інформації в малих групах та колективно, написання анотації на прочитаний текст) [8]. К. Бабенко визначає прийоми використання краєзнавчих текстів та виділяє критерії їх відбору, акцентує увагу на найбільш результативні вправи [10]. Н. Дмитренко спеціалізується на процесі професійно орієнтованого навчання та акцентує увагу на важливості жанрової різноманітності [6]. А. Нипадимка, Н. Сарновська наголошують на необхідності та незамінності обробки АМ, а саме: розробка вправ до автентичних матеріалів, які мотивують навчатись та сприяють вільній комунікації. Також науковці відзначають, що для більш ефективного використання варто підбирати АМ, який є релевантним до роду діяльності, потреб та інтересів [7]. Н. Коротка визначає роль і місце АМ в процесі навчання ділової англійської мови [11]. Н. Яцків стверджує, що у сучасних умовах воєнного стану, через який більшість закладів вищої освіти вимушено перейшли до

дистанційного навчання, використання АМ допомагає урізноманітнити методи викладання іноземної мови та поглибити комунікативну компетентність [13].

Твердження, що автентичні статті сприяють поглибленому вивченню мови, суперечить іншому твердженню, пов'язаному з гальмуванням у процесі вивчення ІМ спричинене використанням АМ. Щоб вирішити дане питання, необхідно провести додаткові дослідження. *Метою даної роботи* є дослідити, яким чином використання АМ сприяють процесу поглибленого вивчення іноземної мови.

Завданням статті є:

- обґрунтувати переваги та недоліки застосування АМ;
- описати найвдаліші прийоми застосування АМ на заняттях (з точки зору автора), описавши процес обробки АМ та розробки вправ;
- окреслити важливість впливу різноманіття джерел публіцистичних АМ на розвиток критичного мислення;

Результати

Доступність АМ є неоціненною перевагою сьогодення, а також і викликом для викладачів. При підготовці до заняття викладачі мають спрямовувати вибір АМ на цільову аудиторію. Вдало підібраний матеріал гарантує якісно проведене заняття, емоційний та інтелектуальний фідбек, взаємодію з викладачем. У даній статті дослідження проведене з військовослужбовці віком від 30 до 40 років, професійний інтерес яких становить військово-політичний стан в Україні та світі.

Можна назвати принаймні дві причини використовувати автентичні матеріали публіцистичного характеру при вивченні іноземної мови:

- підтримання інформаційної гігієни, незаангажованості поглядів, а саме: відстеження та аналіз інформаційного простору у зв'язку із повномасштабним вторгненням російської федерації в Україну. Комбінування різноманітних інформаційних джерел (BBC, CNN, Channel 4 News, DW News, The Economist та інші) сприяє розвитку мовних та мовленнєвих компетенцій, критичного мислення.
- формування мовленнєвої компетенції, що включає чотири види комунікації: читання, письмо, аудіювання, говоріння, та мовної компетенції, а саме: фонетична, лексична, граматична компетенція.

Тобто при використанні АМ важливим є в першу чергу зміст, а потім -- форма.

Опрацювання публіцистичних АМ з вдало підібраними інформаційно-аналітичними джерелами, що підходять професійним, особистісним інтересам та рівню володіння ІМ на заняття, має наступні переваги.

- гострий інтерес студентів до подій, що розвиваються, провокують цікавість та пробуджують професійний інтерес. Студенти часто проводять самостійні дослідження з теми, обговореної на занятті. АМ містять матеріали, взяті із реального життя. В даному випадку важливий не форма, а зміст.
- оновлення інформації, заперечення давно відомих фактів, розкриття таємниць призводить до аналізу загальної ситуації, побудови мапи знань, а отже, розвитку критичного мислення, яке допомагає розрізнити точну інформацію від спотворених фактів. Студенти навчаються читати між рядків, шукати приховані сенси в рядках, таким чином розрізнити достовірні джерела. Із точки зору обізнаності та інформаційної гігієни студентів, освоюючи новини іноземних ЗМІ мовою оригіналу та переглядаючи відеорепортажі, має змогу об'єктивно та без упереджень оцінювати події, що відбуваються в Україні та світі у зв'язку із російсько-українською війною, та вплив російсько-української війни на світові ринки. Таким чином, читач споживає безпосередньо об'єктивну думку – недотичну

до думок українського та російського ЗМІ – та висловлює свою власну точку зору стосовно подій, таким чином, формує власну позицію стосовно прослуханого або прочитаного та робить висновки.

За допомогою читання та аудіювання студент накопичує нові знання, або розпізнає вивчений до цього матеріал, а саме: лексичні одиниці, граматичні структури та зміст повідомлення. Під час говоріння та письма студент відтворює власними словами зміст матеріалу, при цьому висловлює свою думку щодо прочитаного чи прослуханого, порівнює поданий матеріал із попередньо опрацьованими.

Ефективний розвиток фонетичної компетенції відбувається при перегляді репортажів чи інтерв'ю: студент вслуховується у слова і розрізняє їх. Щоб прискорити цей ефект, надзвичайно корисними будуть вправи на вставляння пропущених слів чи повторення кожної фрази після прослуховування матеріалу, роблячи короткі паузи.

Подібні матеріали сприяють збагаченню як активного, так і пасивного словникового запасу. Матеріал не є новим, оскільки студент є зацікавленим у розвитку подій і, ймовірно, за все, уже ознайомився із останніми новинами українською мовою, саме тому матеріал легше сприймається, зникає бар'єр нерозуміння, незнайомі лексичні одиниці є зрозумілими із контексту, діє так званий метод лінгвістичної здогадки, що належить до вербального способу сприйняття. За допомогою невербальних методів можна оцінити ставлення інших країн-союзників до російської-української війни, виявити жести підтримки, зацікавлення, співчуття, засудження, побоювання.

Вивчення актуальної лексики військової тематики та набуття граматичних навичок сприяє подальшій імплементації нових лексичних одиниць та синтетичних структур під час усного та письмового мовлення, їх впізнання та розрізнення серед мовленевого потоку.

Використання АМ впливає на розвиток культурної комунікації – студенти вивчаються автентичні зразки мовлення, які знадобляться під час виконання службових обов'язків.

Під час детального прочитання тексту студенти звертають увагу на стиль письма, будову аналітичного та інформаційного тексту, манеру висловлювань. А під час перегляду відео студенти акцентують увагу на інтонацію, манеру висловлювання. Оскільки АМ представлені студентам без спрощення, вони надають зразки справжньої мови, які є цікавішими та переконливішими, аніж адаптовані зразки мовлення.

При правильному підході такий метод вивчення іноземної мови не лише сприяє розвитку мовної та мовленнєвої компетенції, а й розвитку критичного мислення, а саме: сприяє розгляду питання із різних точок зору та зіставленні інформації, поданих із різних джерел.

Не дивлячись на те, що використання АМ є вкрай ефективним способом для вивчення ІМ, їх використання може мати *недоліки*. Безумовною перешкодою у застосуванні даного методу навчання іноземної мови є недостатній рівень володіння іноземною мовою. Така ситуація може демотивувати студента. Для подолання бар'єру сприйняття інформації викладачу варто ознайомити студентів із ймовірно новими лексичними одиницями та граматичними структурами перед тим, як надати автентичний матеріал. Також можливе використання адаптованих статей до того рівня, яким володіє студент. На заваді вивченню фахової ІМ за допомогою АМ у ЗВО постають такі фактори:

1. Лінгвістична переобтяженість [3, с. 81]. Під час опрацювання АМ студентами трапляється велика кількість невідомих лексичних одиниць. Слід зважати, що розбіжність словникового запасу студентів та лексики наданих АМ негативно впливає на їх внутрішню мотивацію.

2. Інформаційна переобтяженість [3, с. 81]. Мережа Інтернет пропонує широкий спектр тем на опрацювання, що є безперечно позитивним фактором, тож перед викладачем постає складний вибір, який має бути на користь продуктивності студента. Втім, викликом є відфільтрувати матеріали та обрати той, який принесе інформативну та когнітивну користь.
3. Тематична різноплановість [3, с. 81]. Постають труднощі із підбором доречного додаткового матеріалу автентичного типу відповідно до навчальної програми. Викладач витрачає багато часу для пошуку, опрацювання та обробки завдань для цього АМ. До того ж, робота з АМ вимагає безперервності та внесення новизни, оскільки факти швидко втрачають актуальність.
4. Складність в опрацюванні АМ. Невирішене питання щодо послідовності опрацювання АМ створює перешкоди на шляху до їхнього ефективного опрацювання та є однією із причин складності сприйняття інформації.
5. Невідповідність лексичного запасу АМ потребам студентів. Наприклад, наповнена юридичною лексикою стаття не принесе користі студентам, метою яких є освоїти військово-спеціальний курс.
6. Культурна упередженість [10]. АМ можуть бути складними для сприйняття для носіїв іншої мови, а, отже, і представників іншої культури.

Все ж, кількість переваг щодо використання АМ на заняттях з ІМ переважає над недоліками, проте викладачу слід дбати про те, щоб АМ не нашкодили процесу вивчення ІМ.

Питання послідовності опрацювання автентичних текстів та відео-матеріалів є недостатньо досліджене, тому серед науковців існують розбіжності у цьому. З особистої точки зору, максимально комфортне прочитання АМ публіцистичного характеру виглядатиме наступним чином:

Спершу викладач візуалізує тему за допомогою фотографій та таблиць, та надає кілька лексичних одиниць (далі -- ЛО). Навчальна група обговорює візуалізований елемент разом із вживанням поданих ЛО, припускає ймовірну тему публіцистичного тексту. Таким чином, студенти і асоціюють нові ЛО разом із побаченим зображенням [рис. 1, 2; 14, 15].

**-‘meat
assaults’**
- wear down
**- outmanned
and
outgunned**

[рис. 1-2; 13,14]

